

TEIN4citizens - Comprometent la societat civil de les regions transfrontereres per al futur d'Europa

Identitat transfronterera i compromís de la societat civil en ciutats bessones

Qüestions d'identitat transfronterera, participació de la societat civil en el funcionament i el desenvolupament de les ciutats bessones, bones pràctiques a les fronteres europees, societats civils transfrontereres, oportunitats i amenaces actuals i futures des de la perspectiva de les regions frontereres europees, recomanacions relacionades amb l'augment de la participació de la societat civil en les activitats de les ciutats germanades... Tots aquests temes es van discutir per representants dels sectors públic i no governamental, així com de les comunitats locals i regionals, en un fòrum internacional celebrat en Cieszyn i Český Těšín el 5 de març de 2020. Els participants de la frontera entre la República Txeca i Polònia i d'altres regions frontereres europees van compartir les seves idees, temors i propostes per al futur d'Europa.

1. Identitat transfronterera en l'Europa del futur

Els participants en el Fòrum van estar d'acord que la identitat és un sentiment d'autoestima, la forma en què ens percebem a nosaltres mateixos. Són, sobretot, aquests components, els que determinen qui som. La identitat depèn en gran mesura de les nostres arrels com la història, la família, la religió, el lloc on creixem i vivim, però també d'unes certes imatges. Aquestes imatges realment importen en el context transfronterer, perquè són els nostres propis reflexos en el mirall. Quan parlem de la identitat local, així com de la identitat transfronterera, no només hem de tenir en compte les nostres pròpies conviccions. Hem de veure aquesta qüestió des d'una perspectiva més àmplia, global. A més, hem de tractar d'entendre per què altres persones poden pensar de manera diferent a la nostra.

"És fonamental acostumar-se a l'alteritat i a la tolerància"

Els participants en el Fòrum van reconèixer que la por és un factor d'identitat molt forta, especialment en un context transfronterer. En una ciutat bessona, la por es manifesta en el fet que no ens obrim totalment als altres, estrangers. Això no condueix necessàriament a l'agressió. Tanmateix, pot causar una falta de confiança i reticència a conèixer-se. Per tant, és molt important acostumar-se a l'alteritat, ja que l'alteritat és, de fet, la mateixa que a l'altra banda de la frontera. Inextricablement lligada a l'alteritat, la tolerància cap a altres cultures, ètnies i creences juguen un paper clau en les relacions socials. Es defineix com la nostra pròpia aprovació de tenir a algú (estranger) al nostre voltant.

A més, la narració d'històries també té una repercussió molt important en la identitat transfronterera. Per tant, val la pena fer esforços en aquest àmbit, com la creació de llibres de text d'història comuns. Encara que alguns poden percebre-ho com una idea utòpica, té la seva justificació, perquè fins i tot els esdeveniments històrics recents solen tenir narracions completament diferents a banda i banda de la frontera. De fet, el xoc de les narratives de base nacional es produeix no sols a les regions frontereres, sinó també dins de determinats països, la qual cosa pot ser un factor addicional que aprofundeixi les divisions entre les comunitats.

Els participants en el Fòrum també van convenir que l'heroisme i el martiri nacional són aspectes històrics crucials relacionats amb la identitat. En la història de determinades nacions es poden trobar molts casos de messianisme i sofriment. Aquests vincles s'observen sobretot entre allò individual o interpersonal i allò nacional o internacional (si es té en compte el context transfronterer). Així doncs, la creació de relacions interpersonals amb una dimensió local (transfronterera) i internacional (europea) també hauria de basar-se en arrels comunes.

2. Barreres i amenaces identificades

El debat es va centrar en les barreres i amenaces a les iniciatives transfrontereres dels ciutadans de les ciutats bessones. Els participants van assenyalar els obstacles administratius i jurídics existents als quals s'enfronten les escoles de Polònia. Els escolars, per a poder creuar la frontera, han de tenir un permís escrit del "curatorium" de l'escola (un òrgan responsable de la supervisió de les escoles).

"Els governs centrals solen marginar el significat de la cooperació transfronterera"

L'encreuament de la frontera —fins i tot en el format d'una ciutat bessona dividida— es considera un viatge regular a l'estranger que requereix un permís especial. Una altra amenaça que podria afectar negativament les iniciatives dels ciutadans transfronterers són les opinions i preocupacions expressades per alguns polítics

(especialment els que no tenen cap relació amb la cooperació transfronterera), en relació amb la pèrdua de la identitat nacional, que afebleix la integritat nacional de les regions i ciutats frontereres. Això podria donar lloc a decisions governamentals amb greus conseqüències per a les activitats d'infraestructura i les iniciatives ciutadanes a la frontera entre Polònia i la República Txeca. Les iniciatives transfrontereres solen tenir un interès secundari per als funcionaris públics que representen al govern central i, per tant, tendeixen a marginar la cooperació transfronterera.

En examinar les barreres i amenaces a les iniciatives transfrontereres dels ciutadans de ciutats bessones a nivell europeu, els participants van assenyalar la creixent demanda que es reforcin els controls fronterers. També es va subratllar que, per a moltes persones que viuen en regions frontereres, les fronteres signifiquen la fi d'alguna cosa. A més, la frontera existeix també en la mentalitat de les comunitats que viuen a banda i banda d'una frontera. La gent té por de travessar les fronteres, a causa de la barrera de l'idioma o als estereotips, animositats i ressentiments existents, per exemple.

Sovint es dona el cas que els ciutadans són només els receptors passius de projectes internacionals o bilaterals. No participen en el disseny i l'execució d'aquestes iniciatives. Per tant, no s'identifiquen amb algunes activitats. Un altre possible efecte negatiu de la participació pública està vinculat a la naturalesa pura dels projectes transfronterers: no totes les necessitats identificades dels ciutadans que viuen a les regions frontereres poden portar-se a la pràctica —a causa dels diferents sistemes administratius i contextos dels països associats—, la qual cosa pot donar lloc a frustració.

Un altre obstacle, que afecta les iniciatives ciutadanes de les ciutats bessones —i que té importància europea— és el baix nivell de consciència pública sobre el cofinançament de diversos projectes de cooperació transfronterera per part de la UE. El públic en general continua rebent molt poca informació sobre la utilització dels fons de la UE i els seus resultats tangibles. A més, els fons de suport

a les iniciatives persona a persona, principalment en el marc del programa INTERREG, estan carregats d'un alt grau de complexitat administrativa i es compliquen encara més per la necessitat de prefinançar aquests projectes amb càrrec a fons propis. Les organitzacions de la societat civil no solen sol·licitar els fons disponibles, ja que no disposen de la capacitat financera i humana per a prefinançar i administrar aquests projectes. Això dóna lloc a una sinergia escassa i a una falta de vincles entre les iniciatives individuals.

3. Idees i propostes per a l'Europa del futur

Els ponents van subratllar que les regions frontereres, on es troben les ciutats bessones — independentment que les considerem des d'una perspectiva local o europea— han d'entendre's com a llocs de trobada de persones i cultures. Es tracta de llocs en els quals sovint neixen innovacions, en els quals existeix un enorme potencial de desenvolupament gràcies a la frontera i en els quals es poden identificar múltiples bons exemples. No obstant això, per a aprofitar aquestes oportunitats és important comptar amb aptituds especials vinculades a l'explotació de les diferències interculturals en nom de la cooperació transfronterera en ciutats bessones. Els líders de la cooperació i els instructors/facilitadors especialitzats tenen un paper important que han d'exercir en aquest sentit.

Les institucions de la Unió Europea, així com les autoritats locals i regionals, haurien d'adoptar mesures per a garantir la transparència i la participació cívica. Aquesta transparència ha d'estar vinculada a la distribució dels fons per a la cooperació, mentre que la participació ha de reflectir la implicació dels ciutadans en la planificació i execució dels projectes, dels quals es beneficiaran en el futur. La participació dels ciutadans ha de

“Les institucions de la Unió Europea, així com les autoritats locals i regionals, han d'adoptar mesures per a promoure la transparència i la participació cívica.”

garantir-se en múltiples nivells: local, regional, nacional i europeu. La participació dels ciutadans en la seva capacitat d'assessorament i codecisó conduirà a una major democratització i integració transfronterera. Això millorarà l'aplicació de les polítiques aplicades per les autoritats locals i regionals, augmentarà la participació dels ciutadans en les activitats de la Unió i millorarà l'educació transfronterera. Els processos de creació de pressupostos participatius transfronterers, en els quals els ciutadans poden votar sobre projectes concrets, constitueixen un bon exemple en aquest sentit. Aquestes formes de participació ciutadana ja estan funcionant en algunes regions frontereres, per la qual cosa s'haurien de secundar i promoure. La participació de la societat civil a nivell local o europeu pot basar-se en la seva implicació en la gestió transfronterera (per exemple, mitjançant consultes actives o l'elaboració de plans d'acció transfronterers) o en grups de treball (per exemple, els que operen sota els auspicis de les euroregions, etc.).

Les institucions locals i europees també haurien de posar més l'accent en les activitats d'informació i comunicació, per exemple, pel que fa als projectes concrets executats i els fons utilitzats. Això contribuiria a un major nivell de consciència entre el públic en general.

També és important crear i utilitzar diversos dispositius TIC, com aplicacions mòbils que serveixin a l'àmplia comunitat transfronterera de les ciutats dividides. Les solucions innovadores ja existents, com

les targetes intel·ligents transfrontereres que autoritzen els seus titulars a obtenir descomptes en determinats productes a banda i banda de la frontera, demostren que això és factible.

Amb la finalitat de donar suport als processos de participació de la societat civil a les ciutats bessones en el futur, és fonamental millorar el programa INTERREG, ja que contribueix no sols a crear resultats conjunts tangibles en termes d'infraestructura, sinó que reforça el nivell de confiança mútua, la qual cosa és especialment important a les regions frontereres. La cooperació transfronterera en la qual participen els ciutadans també hauria de rebre més suport dels governs nacionals en el futur.

Més informació:

<http://www.transfrontier.eu/tein4citizens/>

 @TEIN4Citizens

Annex: Programa del 3r fòrum internacional en el marc del projecte 'TEIN4citizens', 5 de març de 2020, Cieszyn/Český Těšín

ORGANITZACIÓ: 'Olza' Association for Cooperation and Regional Development, Institut EuroSchola	
CO-ORGANITZACIÓ: WSB University a Dąbrowa Górnicza	
9.50	Benvinguda i introducció Janusz Pierzyna, alcalde del municipi de Jasienica/President del consell de 'Olza' Association for Cooperation and Regional Development Dr. Hynek Böhm, vicepresident, Institut EuroSchola
10.00	Inauguració del fòrum Stanisław Kawecki, Secretari, City Hall a Cieszyn Dr. Joanna Kurowska Pysz, Head, Research Institute on Territorial and Inter-Organizational Cooperation, WSB University in Dąbrowa Górnicza
1a PART E a l'Hotel Liburnia Hotel, Cieszyn Organitzat i moderat per 'Olza' Association for Cooperation and Regional Development	
10.15	TEIN (Transfrontier Euro-Institut Network) i el projecte 'TEIN4citizens' - iniciatives internacionals dirigides a les societats civils que viuen a les regions frontereres europees Anne Hofmann, coordinadora de TEIN, Euro-Institut
10.45	La identitat transfronterera des de la perspectiva de les ciutats bessones – l'exemple de Cieszyn i Český Těšín Dr. hab. Bogusław Dziadzia, Vicedegà d'Estudiants i Educació, Faculty of Ethnology and Educational Sciences, University of Silesia Dr. Magdalena Szalbot, Faculty of Ethnology and Educational Sciences, University of Silesia
11.15	Pausa-cafè
11.30	Participació de la societat civil en el funcionament i el desenvolupament de les ciutats bessones - l'exemple de Cieszyn i Český Těšín Petra Slováček Rypienová, director executiu, Člověk na hranici

12.00	<p>Iniciatives cíviques transfrontereres entre Cieszyn i Český Těšín - oportunitats i amenaces actuals i futures</p> <p>Stanisław Kawecki, secretari, City Hall in Cieszyn</p>
12.30	<p>Debat conjunt dedicat a Cieszyn i Český Těšín basat en els temes presentats</p> <div style="display: flex; justify-content: space-around; align-items: center;"> <div style="text-align: center;"> <p>PRĚKRAČUJEME HRANICE PRZEKRACZAMY GRANICE 2014–2020</p> </div> <div style="text-align: center;"> <p>EVROPSKÁ UNIE / UNIA EUROPEJSKA EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ EUROPEJSKI FUNDUSZ ROZWOJU REGIONALNEGO</p> </div> <div style="text-align: center;"> <p>Euro Institut Institut Institut</p> </div> </div> <p style="text-align: center;"><i>El debat està organitzat en el marc del projecte "EURO-IN.NET".</i></p>
13:00	Menjar
14.00	Trasllat amb autobús cap al riu Olza, passatge al llarg de l'anomenat "Jardí de les dues ribes" i caminada transfronterera a la segona part del fòrum a Český Těšín
<p>2a PART en el Congrés dels Polonesos a la República Txeca, Český Těšín</p> <p>Organitzat i moderat per l'Institut EuroSchola</p>	
15.00	<p>Taula rodona amb els participants del fòrum que consta de 3 blocs temàtics:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Primer bloc temàtic: Participació de la societat civil en el funcionament i el desenvolupament de les ciutats bessones - bones pràctiques a les fronteres europees ▪ Segon bloc temàtic: Societats civils transfrontereres - oportunitats i amenaces actuals i futures des de la perspectiva de les fronteres europees ▪ Tercer bloc temàtic: Com millorar la participació de la societat civil en les activitats de les ciutats bessones (possibles solucions/recomanacions) <p>S'ofereixen begudes calentes i fredes, així com aperitius, a tots els participants en les taules rodones.</p>
16.45	Presentació de les principals conclusions de la taula rodona
17.00	Finalització del fòrum